

ارتباط اعتیاد به اینترنت با اضطراب در تیپ‌های شخصیتی نوع A و B

فیروزه سپهریان^{۱*}، لیلا جوکار^۲

۱- استادیار روان‌شناسی دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران

f_sephrian@yahoo.com

۲- کارشناس ارشد روان‌شناسی دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران

Leila.jowkar@yahoo.com

چکیده

هدف از پژوهش حاضر، بررسی رابطه اعتیاد به اینترنت با اضطراب در تیپ‌های شخصیتی نوع A و B و تعیین توان پیش بین این دو متغیر در تعامل با متغیر جنسیت به منظور پیش‌بینی میزان اعتیاد به اینترنت دانشجویان بود. تاثیر نوع دانشگاه (دولتی، آزاد، غیر انتفاعی، نیمه حضوری، تربیت معلم) بر اعتیاد به اینترنت دانشجویان از اهداف دیگر پژوهش بود. به این منظور ۳۳۰ دانشجوی دختر و پسر (۱۶۷ پسر و ۱۶۳ دختر) دانشگاه‌های شهرستان ارومیه به شیوه تصادفی خوشه‌ای انتخاب شدند و به پرسشنامه‌های اعتیاد به اینترنت یانگ (۱۹۹۹)، اضطراب نجاریان (۱۳۷۸) و پرسشنامه شخصیتی A و B (گنجی، ۱۳۸۰) پاسخ دادند. برای تحلیل داده‌ها از آزمون‌های آماری، میانگین، انحراف استاندارد، آزمون t، تحلیل رگرسیون چند متغیری و تحلیل واریانس یک راهه استفاده شد. نتایج نمودار این واقعیت است که افراد تیپ A نسبت به تیپ B بیشتر به اینترنت معتاد می‌شوند ($P < /0.05$)، ولی تیپ شخصیت پیش‌بینی کننده معنادار این متغیر به طور کلی نیست. نمره‌های اضطراب پیش‌بینی کننده معنادار اعتیاد به اینترنت است. به علاوه، تفاوت‌های یافت شده بین میزان اعتیاد به اینترنت دانشجویان پسر (۸۵/۲) و دانشجویان دختر (۱۴/۸) و گروه‌های مختلف بر اساس نوع دانشگاه معنادار است ($P < /0.05$). پیشنهاد می‌شود افراد مضطرب در استفاده از اینترنت محتاطانه عمل کنند. عدم کنترل شرایط اقتصادی و اجتماعی کاربران، از جمله محدودیت‌های مطالعه حاضر است.

واژه‌های کلیدی: اعتیاد به اینترنت، اضطراب، تیپ‌های شخصیتی A و B، جنسیت

مقدمه

شامل تعامل انسان و دستگاه است، تعریف شود. این اعتیاد ممکن است انفعالی (مثلا تلویزیون) یا فعال (بازی‌های رایانه‌ای) باشد و معمولا جنبه‌های القا کننده و تقویت کننده‌ای دارد که ممکن است به افزایش تمایل اعتیاد کمک نماید. بر اساس این دیدگاه، جزء اصلی اعتیاد، اعتیاد رفتاری است که اجزای آن عبارتند از: ۱- برجستگی (که فعالیت معینی، مهمترین فعالیت زندگی شخص شود و بر تفکر، احساس و رفتار فرد تسلط یابد)؛ ۲- تغییر خلق؛ ۳- تحمل (تمایل بیشتر برای استفاده از رایانه)؛ ۴- نشانه‌های کناره‌گیری؛ ۵- تعارض (شامل تعارض بین شخصی یا تعارض درون فردی)؛ ۶- بازگشت یا عود (داوود آبادی، ۱۳۸۴).

اوزارک (۱۹۹۹) برای اعتیاد به اینترنت به دو دسته علایم اشاره می‌کند: ۱) نشانه‌های روان‌شناختی، شامل نوعی احساس خوشی یا شغف هنگام استفاده از رایانه، ناتوانی در متوقف کردن فعالیت، صرف وقت زیاد در رایانه، بی‌توجهی به خانواده و دوستان، احساس تهی بودن، افسردگی و بدخلقی هنگام عدم دسترسی به رایانه و مشکل در مدرسه یا کار؛ ۲) نشانه‌های جسمانی، شامل سندرم عصبی استخوان مچ، خشکی چشم، سردردهای میگرنی، کمر درد، بی‌نظمی در غذا خوردن و صرف نظر کردن از برخی وعده‌های غذایی، توجه نکردن به بهداشت شخصی، اختلال خواب و تغییر در الگوی خواب. به اعتقاد او علاوه بر موارد یاد شده، مشکلات دیگری از جمله: صرف پول زیاد برای سخت‌افزار، نرم‌افزار، مجله و فعالیت‌های مربوط به رایانه، بی‌توجهی به شغل،

اینترنت ماتریس پیچیده‌ای از شبکه‌هاست که در اواخر ۱۹۶۰ میلادی با انگیزه همکاری و دسترسی چند سویه به منابع و مهارت‌های محاسباتی و امکان تعامل میان رشته‌ای علوم و مهندسی ایجاد گردید و از اواسط دهه ۹۰ به صورت شبکه‌ای همگانی و جهان شمول در آمد. وابستگی بشر امروزی در زمانی چنین کوتاه به این فناوری به منزله آغاز دوران جدیدی در خصوص تولید و تبدیل دانش است. اینترنت در ایران هر روز فراگیرتر می‌شود و با این که تنها چهارده سال از ورود این تکنولوژی به ایران می‌گذرد، ضریب نفوذ آن از متوسط آسیا بالاتر رفته و در خاورمیانه نیز به مقام اول دست یافته است (داوود آبادی، ۱۳۸۴). با وجود این، بخشی از کاربران گزارش داده‌اند که اینترنت با فعالیت‌های آنها در تداخل است و مشکلاتی را برای آنها به وجود می‌آورد. گزارش‌های پژوهشی حاکی از این است که استفاده مفرط برخی از افراد در مواردی پیامدهای منفی به دنبال دارد، از جمله پیامدهای منفی آن اعتیاد به اینترنت است که به عنوان یک اختلال، فضای جدیدی را برای انجام تحقیقات ایجاد کرده است (برنر^۱، ۱۹۹۷؛ نای و اربرینگ^۲، ۲۰۰۰؛ آمیل و سرجنت^۳، ۲۰۰۴؛ کیم^۴، ۲۰۰۵؛ یانگ^۵، ۲۰۰۷؛ لاکوولی و والتی^۶، ۲۰۰۸؛ دیوید^۷، ۲۰۰۸). بر اساس دیدگاه گریفیتز، اعتیاد به تکنولوژی به طور عملیاتی می‌تواند به عنوان اعتیاد غیرشیمیایی (رفتاری) که

- 1 . Berner
- 2 . Nie & Erbring
- 3 . Amiel & Sargent
- 4 . Kimm
- 5 . Young
- 6 . Lacovelli & Valenti
- 7 . David

جمله بازوی خلفی کیسول داخلی چپ که در اعمال شناختی و اجرایی نقش دارد، در گروه معتادان کاهش نشان می‌دهد. این تغییر را می‌توان با کاهش نیروی تصمیم‌گیری این افراد، مرتبط کرد.

نظریه‌های اجتماعی - فرهنگی اشاره می‌کنند که اعتیاد در رابطه با سن، جنس، وضعیت اجتماعی - اقتصادی، نژاد و ملیت فرق می‌کند. انواع معینی از اعتیاد در گروه‌های معینی بیشتر از گروه‌های دیگر است. بنابراین، بر اساس این نظریه می‌توان چنین پنداشت که اعتیاد به اینترنت هم در گروه‌های معینی شیوع بیشتری دارد، اما از جهت این که تحقیقات موجود در این زمینه هنوز به اندازه کافی نیست، نمی‌توان به درستی روشن کرد که کدام گروه‌ها آمادگی بیشتری برای اعتیاد به اینترنت دارند (داوود آبادی، ۱۳۸۴). بر اساس نظریه شناختی، اختلال اعتیاد به اینترنت به علت شناخت‌های معیوب و یا پردازش شناختی معیوب است، بنابراین، درمان باید بر اساس تصحیح فرآیندهای شناختی برنامه‌ریزی شود (دیویس، ۲۰۰۱، یانگ، ۱۹۹۹).

با توجه به مطالب ذکر شده، بررسی عوامل زمینه‌ساز اعتیاد به اینترنت و در نتیجه پیشگیری از آن ضروری به نظر می‌رسد. از جمله باید بررسی شود که آیا همه افراد به یک اندازه به اینترنت معتاد می‌شوند یا برخی از تیپ‌های شخصیت آمادگی بیشتری برای ابتلا به آن را دارند. شخصیت بیانگر دسته‌ای از ویژگی‌های فرد یا افراد است که الگوهای ثابت فکری، عاطفی و رفتاری آنها را شامل می‌شود (پروین، ۱۳۸۱)^۵. به باور برخی از نویسندگان،

مدرسه و وظایف خانوادگی در این افراد دیده می‌شود. باراک و کینگ^۱ (۲۰۰۰) پیامدهای آسیب‌شناختی کاربرد اینترنت بر وضعیت روان‌شناختی، مانند احساس انزوا، افسردگی و اعتیاد اینترنتی را بررسی کرده و به نتایج متناقضی رسیده‌اند. علوم مختلف از زوایای متفاوت به بررسی این پدیده پرداخته و نظریه‌های متفاوتی برای تبیین و توضیح این اختلال مطرح کرده‌اند. نظریه زیست پزشکی: بر عوامل موروثی و مادرزادی، نوسان‌های شیمیایی در مغز و ناقل‌های عصبی تاکید دارد. بر این اساس، برخی کروموزم‌ها و هورمون‌ها و فقدان یا ازدیاد برخی ناقل‌ها و مواد شیمیایی ضروری وجود دارند که موجب تنظیم فعالیت‌ها در مغز و سایر سیستم‌های عصبی می‌شوند. در نتیجه، شخص ممکن است مستعد اعتیاد شود. از آنجا که اینترنت دارای فرصت‌های بسیار جالب و مهیجی است، این تئوری در مورد اعتیاد به اینترنت نیز ممکن است استفاده شود (فریز، ۲۰۰۳). زو و همکاران^۲ (۲۰۱۲) مغز جوانان هجده ساله معتاد به اینترنت را با استفاده از دستگاه ام آر آی مطالعه کردند. نتیجه مطالعه آنان حاکی از عملکرد غیر طبیعی بافت‌های سفید برخی از نواحی مغزی است که با تصمیم‌گیری، کنترل شناختی و پردازش هیجانی مربوط می‌شوند. محققان دانشگاه تانق^۳ و آکادمی علوم تحقیقات چین (کارمونا^۴، ۲۰۱۲) با مقایسه مغز ۱۷ نوجوان و بزرگسال معتاد به اینترنت با افراد سالم دریافتند که به طور قابل ملاحظه‌ای تراکم ماده سفید در ۲۲ منطقه از مغز، از

1 . Barak & King
2 . Tong
3 . Carmona
4 . Zhou etal

معتاد به اینترنت، راهبردهای متفاوت اجتناب از آسیب داشتند. ینگ و ونبین^۴ (۲۰۱۱) ویژگی‌های شخصیتی ۳۰ نوجوانی را که به شدت به اینترنت معتاد بودند با ۴۳ نوجوان غیر معتاد مقایسه کردند. نوجوانان معتاد در مقایسه با گروه غیر معتاد حمایت اجتماعی کمی را احساس می‌کردند، برای زندگی هدفی نداشتند و تمایل پیشرفت در آنان کم بود.

برخی از محققان (داوود آبادی، ۱۳۸۴، یلوویلز و مارکز^۵، ۲۰۰۵) به بررسی رابطه میان اعتیاد به اینترنت اینترنت و سلامت روان پرداختند. نتایج حاکی از آن است که افراد معتاد به اینترنت در مقایسه با افراد غیرمعتاد از سلامت روان کمتری برخوردارند. اما برخی دیگر از تحقیقات چنین نتیجه‌ای را ارائه نداده‌اند، از جمله، فو^۶ (۲۰۱۰) رابطه معناداری بین افسردگی و افکارمربوط به خودکشی با اعتیاد به اینترنت در نوجوانان کره‌ای نیافت.

اضطراب از جمله اختلال‌هایی است که عموم مردم و درمانجویانی که به مراکز ارائه خدمات مشاوره و روان‌درمانی مراجعه می‌کنند، از آن شکایت داشته، رنج می‌برند. دیدگاه زیست‌شناختی اضطراب را به شکل یک بیماری در نظر گرفته، به چهار علت احتمالی آن میکروب‌ها، ژن‌ها و زیست‌شیمی فرد بیمار اشاره می‌کند (روزنهان و سیگمن، ۱۳۸۵). دیدگاه روان‌پویایی به تعارض بین فرآیندهای گوناگون شخصیت در ایجاد اضطراب اشاره کرده، دیدگاه شناختی، اختلالات اضطرابی را نتیجه افکار و باورهای نادرست غیرواقعی و غیرمنطقی می‌داند. دیدگاه انسان‌گرایی و اصالت وجود معتقد است،

شخصیت کاربران رایانه، عامل اصلی در پیدایش اعتیاد یا وابستگی به رایانه بوده است (بری‌گانتر، ۱۳۸۳).

هامبرگر و آرتزی^۱ (۲۰۰۰) تفاوت‌های فردی در پنج عامل شخصیت را به عنوان یکی از عوامل مؤثر در اعتیاد به اینترنت می‌دانند و اشاره می‌کنند که روان‌رنجورخویی، یکی از خصوصیات فردی است که به احتمال زیاد پیش‌بینی کننده استفاده از اینترنت، به خصوص در مورد زنان است و نیز اشاره می‌کنند زنانی که درون‌گرا و کمرو هستند، از طریق اینترنت ارتباط اجتماعی برقرار می‌کنند. کاپلان (۲۰۰۲) بیان کرد که افراد کمرو و دارای عزت نفس پایین ممکن است منافع اجتماعی خود را از طریق اینترنت به دست آورند. در افراد دارای تیپ شخصیتی نوع A خصوصیات مانند تند و سریع، تند مزاج و عصبی بودن، افراطی بودن در شیوه زندگی، غالباً مضطرب، ناشکیبا و رقابت‌جو بودن دیده می‌شود (ابوغداره، ۱۳۷۵)، این خصوصیات موجب می‌شود که آنان با افراد دارای تیپ شخصیت نوع B متفاوت باشند. گریفتز و دانکاستر^۲ (۱۹۹۵) نشان دادند که در افراد دارای شخصیت نوع A هنگام استفاده از بازی‌های یارانه‌ای برانگیختگی افزایش می‌یابد و این انگیزتگی می‌تواند انگیزه‌ای برای انجام مکرر بازی باشد. کو و همکاران^۳ (۲۰۰۶) خصوصیات شخصیتی ۳۶۶۲ نوجوان تایوانی معتاد و غیر معتاد به اینترنت را مطالعه کردند. یافته‌های آنان نشان داد که افراد معتاد به اینترنت بسیار مشابه نوجوانانی هستند که سابقه سوء مصرف مواد داشته‌اند، و گروه معتاد و غیر

4 . Ying & Wenbin
5 . Yellowlees & Marks
6 . Fu

1 . Hamburger & Artzi
2 . Grriffiths & Doncaster
3 . Ko etal

است، لذا مطالعه حاضر با هدف مقایسه میزان اعتیاد به اینترنت در دو تیپ شخصیت نوع A و نوع B و بررسی رابطه اضطراب و تیپ‌های شخصیتی نوع A و B با اعتیاد به اینترنت و تعیین توان پیش‌بین این دو متغیر در تعامل با جنسیت به منظور پیش‌بینی میزان اعتیاد به اینترنت دانشجویان انجام شد. همچنین، تاثیر نوع دانشگاه (دولتی، آزاد، غیر انتفاعی، نیمه حضوری، تربیت معلم) به عنوان عامل فرهنگی هدف دیگر پژوهش است.

دست یافتن به این اهداف فرضیه‌های زیر تدوین و مورد آزمون قرار گرفت.

چنین فرض گردید که بین میانگین‌های نمرات اعتیاد به اینترنت در گروه‌های تیپ A و B، در دختران و پسران و در گروه‌های دانشگاهی تفاوت دارد.

روش

طرح کلی این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از منظر شیوه گردآوری داده‌ها جزو مطالعات توصیفی و از نوع همبستگی است. برای پاسخگویی به سؤال‌های ذکر شده، با توجه به اهداف مطالعه حاضر از میان ۱۴ دانشگاه موجود در شهرستان ارومیه، ۷ دانشگاه (تعداد دانشجویان هر دانشگاه به تفکیک در جدول ۶ آمده است) و از هر دانشگاه تعدادی دانشجو به صورت تصادفی خوشه‌ای انتخاب شدند. در نهایت، ۳۳۰ دانشجو نمونه مورد مطالعه را تشکیل دادند. سه مقیاس اعتیاد به اینترنت یانگ^۴ (۱۹۹۹) و پرسشنامه شخصیتی تیپ A یا B (گنجی، ۱۳۸۰) و پرسشنامه اضطراب نجاریان و همکاران (۱۳۷۳) به نقل از ابوالقاسمی و همکاران، (۱۳۷۸) به

محیطی که تمایلات انسان را برای گام برداشتن به سوی تحقق خود سد کند، موجب گسترش اضطراب در فرد می‌گردد (آزاد، ۱۳۷۴). در دیدگاه اجتماعی حالت روانی و اضطرابی به عنوان یک مسأله بهداشتی یا نقص شخصی نگریسته نمی‌شود، بلکه نتیجه و محصول ناتوانی فرد در مقابله مؤثر با فشار روانی است (آزاد، ۱۳۷۴). آکینی و اسکندر^۱ (۲۰۱۱) با مطالعه بر روی ۳۰۰ دانشجوی ترکیه‌ای گزارش کردند که افسردگی ($\beta = 0/67$) و اضطراب ($\beta = 0/63$) پیش‌بینی کننده معنادار اعتیاد به اینترنت است. جلالی پور، قاسم پور، آجداری و صادقی گوشاری (۲۰۱۲) با مطالعه بر روی ۳۳۰ دانشجوی هنر و علوم انسانی گزارش کردند که اضطراب پیش‌بینی کننده معنادار اعتیاد به اینترنت است.

یافته‌های حاصل از نتایج مطالعات در مورد تاثیر جنسیت بر اعتیاد به اینترنت متفاوت است. برخی مطالعات (ویزشفز، ۱۳۸۴، کورکماز و همکاران^۲، ۲۰۱۱) تاثیر جنسیت را معنادار نیافتند، اما برخی دیگر (باستانی و میزبان، ۱۳۸۶؛ کندی و همکاران^۳، ۲۰۰۳) به شکاف جنسیتی در کاربرد رایانه و در نتیجه اعتیاد به اینترنت اشاره می‌کنند. جلالی پور، قاسم پور، آجداری و صادقی گوشاری (۲۰۱۲) اشاره کردند که اعتیاد به اینترنت در پسران بیشتر از دختران است. از آنجایی که یافته‌های متناقضی در مورد تاثیر متغیرهای مورد مطالعه بر اعتیاد به اینترنت وجود دارد، و با توجه به اینکه اعتیاد به اینترنت در تیپ‌های شخصیت تاکنون در ایران بررسی نشده

1 . Akini, İskender
2 . Korkmaz etal
3 . Kennedy etal

4 . Young Internet Addiction Test (IAT)

آوردند. ونگ و همکاران (۲۰۰۳) نیز آلفای کرونباخ ۰/۹ را گزارش کردند. در ایران نیز قاسم‌زاده (۱۳۸۶) آلفای کرونباخ $\alpha = ۰/۸۸۳$ و درگاهی (۱۳۸۶) نیز ضریب پایایی این پرسشنامه را ۰/۸۸ محاسبه کردند. ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شده در مطالعه حاضر برای دانشجویان پسر، دختر و کل به ترتیب ۰/۹۷۵، ۰/۹۷۴ و ۰/۹۷۸ به دست آمد.

ب- پرسشنامه شخصیتی تیپ A یا B (گنجی، ۱۳۸۰): شامل ۲۵ سؤال است که دارای دو گزینه بلی و خیر است. در این پرسشنامه آزمودنی‌ها گزینه‌ای را که با ویژگی شخصیتی آنها منطبق است، انتخاب می‌کنند. گزینه بله = ۱ و خیر = صفر است. این پرسشنامه مؤلفه‌های شخصیتی A و B را در مورد آزمودنی‌ها مشخص می‌کند. در این پرسشنامه نمره ۱۳ نمره متوسط در نظر گرفته شده است. نمره بیشتر از متوسط تمایل به تیپ A، نمره کمتر از متوسط تمایل به تیپ B دارد. نمره کمتر از ۵ تمایل شدید به تیپ B و بیشتر از ۲۰ تمایل شدید به تیپ A را نشان می‌دهد. اعتبار این آزمون در اکثر بررسی‌ها بالاتر از ۰/۷۰ و ۰/۸۰ گزارش شده است. ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شده در مطالعه حاضر پس از حذف آیتم‌های ۱، ۸، ۹، ۱۲ و ۱۵ برای دانشجویان پسر برابر ۰/۴۶۴، برای دانشجویان دختر ۰/۷۲۳ و برای کل دانشجویان ۰/۶۲۳ است.

ج- پرسشنامه اضطراب نجویان، عطاری و مکوندی- برای سنجش اضطراب از مقیاس اضطراب نجویان و همکاران (۱۳۷۳) به نقل از ابوالقاسمی و همکاران، (۱۳۷۸) استفاده شد. این مقیاس دارای ۲۷ سؤال است. که خواننده باید به هر یک از سؤال‌ها بر اساس مقیاس لیکرت ۴ درجه‌ای «اغلب اوقات = ۰»، «گاهی اوقات = ۱»، «به ندرت = ۲» و «هرگز = ۳» پاسخ

طور همزمان برای آنها اجرا گردید. برای تحلیل داده‌های به دست آمده از شاخص‌ها و روش‌های آماری، فراوانی، درصد، میانگین، انحراف معیار، آزمون تی، ضریب همبستگی، تحلیل رگرسیون چند متغیری، واریانس یک راهه استفاده شد.

ابزار پژوهش

در مطالعه حاضر از سه پرسشنامه اعتیاد به اینترنت یانگ، پرسشنامه شخصیتی تیپ A و B، پرسشنامه اضطراب نجویان، عطاری و مکوندی (۱۳۷۳) استفاده شد. هر سه پرسشنامه از نوع مداخله کاغذی هستند.

پرسشنامه اعتیاد به اینترنت یانگ - پرسشنامه ۲۰
سوالاتی یانگ، یکی از پرسشنامه‌هایی است که در بیشتر پژوهش‌ها استفاده شده است (قاسم‌زاده و همکاران؛ ۱۳۸۶؛ یو و همکاران، ۲۰۰۴). در پژوهش حاضر، برای سنجش اعتیاد به اینترنت، از پرسشنامه بیست سؤالی یانگ (۱۹۹۹) استفاده شد. این پرسشنامه شامل ۲۰ سؤال است که پاسخگویان باید به آنها روی مقیاس لیکرت ۶ درجه‌ای از هیچ کدام (۱) تا همیشه (۵) پاسخ دهند. دامنه نمره‌های این آزمون از صفر تا ۱۰۰ است، که نمره بیشتر نشان‌دهنده وابستگی بیشتر به اینترنت است. پس از تعیین نمره نهایی، وضعیت کاربران مورد مطالعه به صورت زیر مشخص می‌شود: نمره کمتر از ۲۰ نشان دهنده عدم وابستگی (غیرکاربر)، نمره ۲۰-۴۹ نشان دهنده کاربر طبیعی و نمره ۵۰-۷۹ نشان دهنده اعتیاد خفیف (افراد در معرض خطر) و نمره ۸۰-۱۰۰ نشان دهنده اعتیاد شدید است.

یو و همکاران (۲۰۰۴) ضریب آلفای کرونباخ آزمون اعتیاد به اینترنت را بیش از ۰/۹ به دست

یافته‌ها

نمونه‌های مورد مطالعه بر اساس نمره آنان در آزمون اعتیاد به اینترنت یانگ به چهار گروه تقسیم شدند. از مجموع ۳۳۰ نفر، ۹۰ نفر غیر کاربر (۴۲ نفر تیپ شخصیت A و ۴۸ نفر تیپ شخصیت B)، ۱۱۷ نفر کاربر طبیعی (۷۱ نفر تیپ شخصیت A و ۴۶ نفر تیپ شخصیت B)، ۶۹ نفر کاربر در معرض خطر (۴۰ نفر تیپ نوع A و ۱۲ نفر تیپ B) و ۵۴ نفر دارای اعتیاد شدید (۴۲ نفر شخصیت A و ۱۲ نفر شخصیت B) شناخته شدند.

برای آزمون فرضیه اول پژوهش مبنی بر بررسی تفاوت میانگین‌های نمره‌های اعتیاد به اینترنت در دو گروه با تیپ شخصیت نوع A و B، ابتدا میانگین نمره اعتیاد به اینترنت آزمودنی‌ها در دو گروه با تیپ شخصیت B و A محاسبه گردید.

دهد. نمره بیشتر در این مقیاس نشان دهنده اضطراب فراگیر بالاست. ضرایب بازآزمایی و آلفای کرونباخ این مقیاس از ۰/۵۶ تا ۰/۹۰ متغیر بوده است. ضرایب پایایی برای کل آزمودنی‌ها، آزمودنی‌های دختر و آزمودنی‌های پسر به ترتیب ۰/۷۹، ۰/۹۱ و ۰/۶۷ است. ضریب اعتبار این آزمون از طریق اجرای همزمان مقیاس مزبور با پرسشنامه اضطراب و افسردگی و خرده مقیاس پیسکانتی (Psychasthania) پرسشنامه ام ام پی آی (MMPI) به ترتیب $r=0/69$ و $r=0/54$ است (ابوالقاسمی، ۱۳۷۸). در مطالعه حاضر ضریب پایایی آزمون از طریق آلفای کرونباخ برای دانشجویان پسر، دختر و کل محاسبه گردید. نتایج به ترتیب ۰/۹۵۹، ۰/۹۴۴ و ۰/۹۲۵ به دست آمد.

جدول ۱: مقایسه میانگین نمرات اعتیاد به اینترنت در تیپ‌های شخصیتی نوع A و B

متغیر	N	M	SD	df	t	P
تیپ A	۱۹۵	۴۷/۰۱	۲۹/۶۵	۳۲۸	۳/۵۲	۰/۰۰۵
تیپ B	۱۳۵	۳۵/۷۲	۲۷/۱۰			

یافته‌های حاصل از آزمون t مستقل ($t=3/521$) و جدول ۲ بیانگر همبستگی متغیرهای اضطراب، تیپ‌های شخصیت با اعتیاد به اینترنت است. بین میانگین نمره‌های اعتیاد به اینترنت دو گروه با تیپ شخصیت نوع A و B وجود دارد (جدول ۱).

جدول ۲: همبستگی متغیرهای اعتیاد به اینترنت، اضطراب و نمره‌های تیپ شخصیت

متغیر	اعتیاد به اینترنت	اضطراب	نمره‌های مربوط به تیپ شخصیت
اعتیاد به اینترنت	۱		
اضطراب معنی داری	۰/۴۲	۱	
نمره‌های مربوط به تیپ شخصیت معنی داری	۰/۱۸۰	۰/۴۵	۱

(جدول ۳). برای این منظور، نمره‌های حاصل از آزمون‌های اضطراب و نمره‌های حاصل از آزمون تیپ‌های شخصیت دانشجویان به عنوان متغیر پیش‌بین و نمره‌های اعتیاد به اینترنت به عنوان متغیر ملاک نظر گرفته شد و این تحلیل در کل دانشجویان و به تفکیک جنسیت اجرا گردید.

از آنجایی که تمامی متغیرهای پیش‌بین با متغیر ملاک ارتباط دارد، لذا برای تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیه شماره دو پژوهش، مبنی بر بررسی توان پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت از طریق متغیرهای پیش‌بینی کننده در تعامل با جنسیت از آزمون رگرسیون چند متغیره با روش همزمان استفاده شد.

جدول ۳ - جدول رگرسیون اعتیاد به اینترنت از روی مؤلفه‌های پیش‌بین با روش همزمان برای کل دانشجویان

متغیر پیش‌بینی	B	SE	Beta	T	P	R	R ²
تیپ شخصیت	-/۱۱	/۴۵	-/۰۱	۲/۵۸	/۷۹	۰/۴۲	۰/۱۷
اضطراب	۰/۶۸	۰/۰۹۰	۰/۴۲۸	۷/۶۰	۰/۰۰۰۱		

شخصیت در پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت معنادار نیست ($P = ۰/۷۹۷$). تبیین ۱۸ درصد واریانس اعتیاد به اینترنت توسط اضطراب و نمره‌های حاصل از آزمون تیپ شخصیت نوع A و B نشان دهنده آن است که عوامل دیگری نیز در پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت نقش دارند که در این مطالعه بررسی نشده است. بار دیگر رگرسیون چند متغیره با تفکیک جنسیت محاسبه گردید (جدول ۴)

با توجه به نتایج جدول ۳ ضریب همبستگی چندگانه نمونه برابر با $۰/۴۲$ ($R = ۰/۴۲۲$) نشان می‌دهد که تقریباً ۱۸ درصد ($R^2 = ۰/۱۷۸$) از واریانس اعتیاد به اینترنت با ترکیب خطی متغیرهای پیش‌بین توضیح داده می‌شود.

بر اساس جدول ۳ می‌توان نتیجه گرفت که اضطراب قویترین پیش‌بینی کننده اعتیاد به اینترنت در گروه نمونه، صرف نظر از جنسیت است. ولی تیپ

جدول ۴: تحلیل رگرسیون برای متغیرهای پیش‌بینی کننده اعتیاد به اینترنت در تعامل با جنسیت

R ²	R	P		T		Beta		B		گروه
		اضطراب	شخصیت B و A	اضطراب	شخصیت B و A	اضطراب	شخصیت B و A	اضطراب	شخصیت B و A	
۱/۰۶	۱/۲۴	۱/۰۰۸	۱/۷۲	۲/۶۹	۱/۳۵	۱/۲۳	۱/۰۳	۱/۳۴	۱/۲۰	دختر
۱/۳۳	۱/۵۷	۱/۰۰۰۱	۱/۱۵	۸/۶۵	-۱/۴۱	۱/۶۱	-۰/۱۰	۱/۹۰	-۱/۸۶	پسر

پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت از طریق اضطراب در پسرها قویتر است ($p < ۰/۰۰۰۱$).

جهت آزمون فرضیه سوم پژوهش مبنی بر مقایسه تفاوت میانگین نمره‌های اعتیاد به اینترنت آزمودنی‌های دختر و پسر از آزمون t مستقل استفاده شد. یافته‌های حاصل از آزمون t مستقل ($t = ۷۷/۴۱۱$) و

جدول ۴ نشان می‌دهد در گروه نمونه به تفکیک جنسیت، از بین متغیرهای پیش‌گفته، اضطراب بیشترین وزن را در معادله پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت دارا است، ولی تیپ شخصیت در پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت اعم از دختر و پسر معنادار نیست. معناداری

آزمودنی‌ها در دانشگاه‌های مختلف از آزمون تحلیل واریانس یک‌راهه استفاده شد (جدول ۶).

داده‌های توصیفی مربوط به نمره‌های اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دانشگاه‌های مختلف شهرستان ارومیه در جدول ۵ آمده است.

($df=328$) نشان داد که تفاوت معناداری ($p \leq 0.005$) بین میانگین‌های نمره‌های اعتیاد به اینترنت دو گروه دانشجویان دختر و پسر وجود دارد.

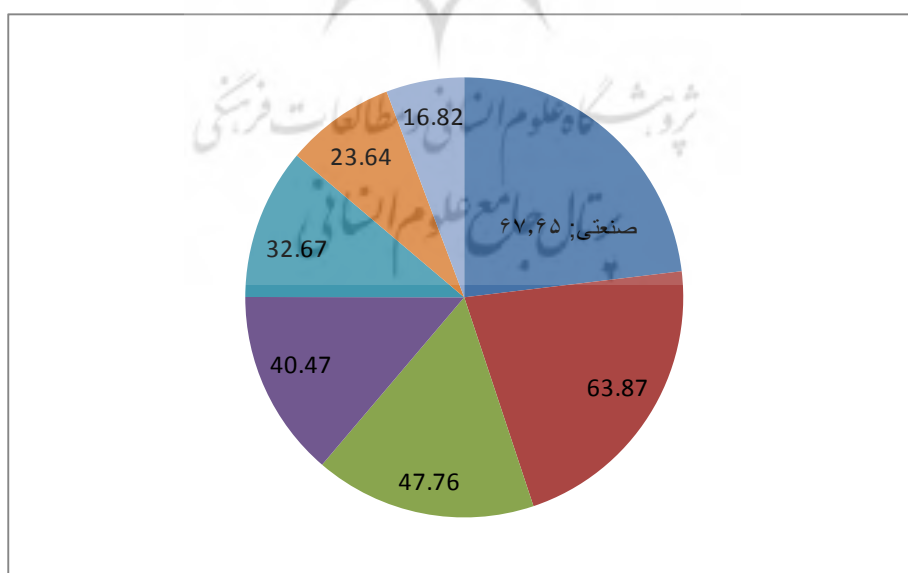
برای آزمون فرضیه چهارم پژوهش مبنی بر مقایسه تفاوت میانگین نمرات اعتیاد به اینترنت

جدول ۵: داده‌های توصیفی نمره‌های اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دانشگاه‌های مختلف شهرستان ارومیه

SD	M	N	دانشگاه
۱۹/۳۲	۶۷/۶۵	۴۶	صنعتی
۲۹/۳۸	۴۷/۷۶	۴۲	غیرانتفاعی
۱۴/۱۸	۱۶/۸۲	۵۰	دولتی
۲۹/۳۵	۴۰/۴۷	۵۵	علمی کاربردی
۱۸/۱۴	۳۲/۶۷	۴۸	نیمه حضوری
۱۵/۵۹	۲۳/۶۴	۳۶	تربیت معلم
۲۸/۲۷	۶۳/۸۷	۵۳	آزاد
۲۹/۱۳	۴۲/۳۹	۳۳۰	مجموع

همان‌گونه که مشاهده می‌شود، بیشترین میانگین (x=۶۷/۶۵) و کمترین میانگین مربوط به دانشگاه دولتی (x=۱۶/۸۲) است (جدول ۵ و نمودار ۱).

نمره‌های معتاد به اینترنت مربوط به دانشگاه صنعتی

نمودار ۱: مقایسه میزان اعتیاد به اینترنت در دانشگاه‌های مختلف شهرستان ارومیه

جدول ۶: مقایسه میانگین‌های نمره‌های اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دانشگاه‌های مختلف شهرستان ارومیه

P	F	MS	df	SS	
۰/۰۰۵	۳۲/۴۹	۱۷۵۱۷/۷۳	۶	۱۰۵۱۰۶/۳۸	بین گروهی
		۵۳۹/۱۳	۳۲۳	۱۷۴۱۴۰/۱۹	درون گروهی
			۳۲۹	۲۷۹۲۴۶/۵۷	کل

اضطراب و تیپ‌های شخصیتی نوع A و B با اعتیاد به اینترنت و تعیین توان پیش بین این دو متغیر در تعامل با متغیر جنسیت به منظور پیش‌بینی میزان اعتیاد به اینترنت دانشجویان از اهداف دیگر مطالعه حاضر است.

مقایسه نمره‌های اعتیاد به اینترنت در دو تیپ شخصیت نوع A و B مشخص کرد که افراد دارای تیپ شخصیتی نوع A بیشتر از تیپ شخصیت نوع B به اینترنت معتاد می‌شوند ($p = ۰/۰۰۰۵$). یافته حاضر همسو با یافته‌های گریفیتز و دانکاستر (۱۹۹۵) و هامبرگر و آرتزی (۲۰۰۰)، آمیل و سارجنت (۲۰۰۴)، کو، یین، چن و همکاران (۲۰۰۶)، ینگ و ونبین (۲۰۱۱) نتیجه می‌گیرد که برخی از ویژگی‌های شخصیتی آمادگی بیشتری برای وابسته شدن به اینترنت دارند. برخی افراد در راستای تحقق نیازهای روانی برآورده نشده ممکن است به اینترنت پناه برند و در یک محیط مجازی با پرسه زدن در سایت‌های مختلف از روبه‌رو شدن با مشکلات اجتناب کنند. معتادان اینترنت ترجیح می‌دهند با تشکیل گروه‌ها و برقرار کردن ارتباطات تنگاتنگ با یکدیگر، به نوعی خلأهای روحی خود را برطرف کنند. بنابراین، قدرت و جذابیت برخط بودن برای آنها افزایش می‌یابد.

نتایج حاصل از آزمون تحلیل واریانس یکراهه (آنوا) ($F(۶ و ۳۲۳) = ۳۲/۴۹۲$) نشان داد که تفاوت معناداری ($P < ۰/۰۰۵$) از لحاظ میزان اعتیاد به اینترنت در دانشگاه‌های متفاوت شهرستان ارومیه وجود دارد. یافته‌های جانبی حاصل از تحلیل واریانس مطالعه حاضر نشان داد که تفاوت معناداری از نظر میزان اضطراب در چهار گروه مورد مطالعه وجود دارد و نیز آزمون شفه نشان داد که میزان اضطراب در گروه معتاد به اینترنت به طور معناداری از سه گروه دیگر بیشتر است ($p < ۰/۰۰۵$).

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به آنچه که در مورد اعتیاد به اینترنت ارائه شد، می‌توان چنین نتیجه گرفت که علی‌رغم تاریخچه بسیار کوتاه این میدان پژوهشی، این اختلال فضای جدیدی را برای انجام تحقیقات ایجاد کرده و ما هم اکنون صاحب اطلاعات وسیع در زمینه عوامل زمینه‌ساز این اختلال هستیم و هر چه مباحث نظری را بیشتر با مطالعات تجربی و دقیق همراه کنیم، به نتایج کارآمدتری نیز دست می‌یابیم. همان‌گونه که قبلاً نیز گفته شد، هدف کلی این پژوهش مطالعه اعتیاد به اینترنت در تیپ‌های شخصیتی نوع A و B است. همچنین، بررسی رابطه

می‌پردازند، به طور موقت از افکار اضطراب آمیز فاصله می‌گیرند، و به محیط امنی که در آن می‌توانند هویت خود را پنهان کنند، روی می‌آوردند، که این خود موجب کاهش اضطراب می‌شود و این آرامش موقت تمایل فرد را برای استفاده از اینترنت افزایش می‌دهد و در نتیجه موجب وابستگی مغز به اینترنت شود.

در ارتباط با فرضیه دیگر پژوهش مبنی بر اینکه تفاوت معناداری بین میانگین نمره‌های اعتیاد به اینترنت دانشجویان دختر و پسر وجود دارد، داده‌های تحقیق و نتایج حاصل از آزمون تی ($t=77/411$) و $df=328$ روشن ساخت که از نظر اعتیاد به اینترنت بین دختران و پسران تفاوت معناداری وجود دارد. این یافته با مطالعات هیلز و آرگیل (۲۰۰۳)، یانگ و تونگ (۲۰۰۴)، باستانی (۱۳۸۶)، کندی و همکاران (۲۰۰۳) و جلالی پور و همکاران (۲۰۱۲) که میزان اعتیاد به اینترنت را در مردان بیشتر از زنان گزارش کرده‌اند، همسوست و با یافته‌های ویزشفسز (۱۳۸۴)، کورکماز، شاهین و همکاران (۲۰۱۱) و داوود آبادی (۱۳۸۴) ناهمسوست. جنسیت یکی از عواملی است که نوع کاربری و میزان اعتیاد به اینترنت را تحت تاثیر قرار می‌دهد. شاید این به علت تفاوت‌های موجود در مغز زنانه و مردانه باشد که مغز زنان در رویا رویی با مشکلات به ارتباط و گروه‌های دوستی حمایتی نیاز دارد، ولی مردان هنگام اضطراب و ناراحتی به خلوت خود پناه می‌برند (برزنداین، ۱۳۹۰).

گریفیتز و دانکاستر (۱۹۹۵) در رابطه با بازی‌های رایانه‌ای گزارش کردند که افراد دارای تیپ شخصیتی A سطح برانگیختگی بیشتری در مقایسه با تیپ B از خود آشکار می‌سازند، که این موضوع شاید سبب می‌شود افراد تیپ A آمادگی بیشتری برای اعتیاد به بازی‌های رایانه‌ای داشته باشند، در مورد زن‌ها روان رنجورخویی با استفاده از اینترنت به طور مثبت رابطه دارد و در مورد مردها بین برون‌گرایی و استفاده از اینترنت رابطه مثبت وجود دارد (هامبرگر و آرتزی، ۲۰۰۰).

با این که نمره اعتیاد به اینترنت در آزمودنی‌های دارای تیپ شخصیتی A به‌طور معنی داری بیشتر بود، ولی یافته‌های حاصل از از رگرسیون چند متغیری (جدول ۵) روشن ساخت که تیپ شخصیت صرف نظر از جنسیت ($Beta = -0/015$) و نیز در تعامل با متغیر جنسیت ($Beta = 0/030$) برای دختران و $-1/01$ پژوهش، از جمله اضطراب پیش‌بینی کننده معناداری برای اعتیاد به اینترنت نیست. همچنین، نتیجه حاصل از رگرسیون چند متغیری (جدول ۵) روشن ساخت که اضطراب صرف نظر از جنسیت ($Beta = 0/428$) و نیز در تعامل با متغیر جنسیت در مورد دانشجویان پسر ($Beta = 0/905$) و دانشجویان دختر ($Beta = 0/347$) پیش‌بینی کننده معناداری برای اعتیاد به اینترنت است. این یافته با یافته‌های آکینی و اسکندر (۲۰۱۱) و جلالی نژاد، قاسم پور و همکاران (۲۰۱۲) همسوست. در تبیین این یافته می‌توان گفت، افراد مضطرب وقتی در اینترنت به جستجو

افراد تیپ شخصیت نوع A این آگاهی داده شود تا در استفاده از اینترنت محتاط باشند، زیرا این افراد بیشتر از دیگران در معرض تأثیرات سوء اعتیاد به اینترنت هستند و همچنین، می‌توان به خانواده چنین افرادی در مورد نشانه‌ها و علائم اختلال اعتیاد به اینترنت، آگاهی‌های لازم را ارائه کرد.

منابع

آزاد، ح. (۱۳۷۴). *آسیب‌شناسی روانی*، تهران: بعثت.
 ابوالقاسمی، ع. (۱۳۷۸). *ساخت و اعتباریابی مقدماتی پرسشنامه اضطراب امتحان و بررسی رابطه اضطراب امتحان با اضطراب عمومی، عزت‌نفس، پایگاه اجتماعی-اقتصادی و انتظارات معلم در دانش‌آموزان پسر سوم راهنمایی شهر اهواز*، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه چمران.
 ابوغداره، ح. (۱۳۷۵). *بررسی گونه‌های شخصیت (الف و ب) و سبک‌های رهبری مدیران دبیرستان‌های شیراز*، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شیراز.
 باستانی، س و میزبان، ش. (۱۳۸۶). *شکاف جنسیتی در کاربرد کامپیوتر و اینترنت: بررسی دانشجویان دانشگاه‌های شهر تهران*. فصلنامه علمی-پژوهشی *مطالعات زنان*. سال ۵، ش ۱، ۴۵-۶۴.
 برزندانین، ل. (۱۳۹۰). *تفکر زنانه*. [ترجمه فیروزه سپهریان]، گرگان: انتشارات رشد و فرهنگ.
 پروین، ل. (۱۳۸۱). *روان‌شناسی شخصیت*. [ترجمه محمد جواد جعفری و پروین کدیور]، تهران:

همچنین مطالعه تاثیر نوع دانشگاه (دولتی، آزاد، غیر انتفاعی، نیمه حضوری، تربیت معلم) بر اعتیاد به اینترنت دانشجویان از اهداف دیگر پژوهش بود. یافته‌های حاصل از آنوا ($F(۳۲/۴۹۲) = (۶ و ۳۲۳)$) و آزمون تعقیبی شفه نشان داد که تفاوت معناداری بین میانگین نمره‌های اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دانشگاه‌های مختلف شهرستان ارومیه وجود دارد و دانشجویان دانشگاه صنعتی ارومیه ($x=۶۷/۶۵$) و دانشگاه آزاد ($x=۶۳/۸۷$) بیشترین و دانشگاه سراسری ($x=۱۶/۸۲$) کمترین تعداد دانشجوی معتاد به اینترنت را داشتند. میزان اعتیاد شدید در دانشجویان رشته‌های فنی و علوم بیش از دانشجویان علوم انسانی بود.

در مورد محدودیت‌های این مطالعه می‌توان گفت که مطالعه مربوط به تیپ شخصیت نوع A, B و نوع دانشگاه دانشجویان با اعتیاد به اینترنت برای نخستین بار در ایران انجام گرفت. لذا در این زمینه، پژوهشی برای مقایسه نتایج وجود نداشت. عدم کنترل متغیرهایی مانند شرایط اقتصادی و اجتماعی کاربران از محدودیت‌های دیگر مطالعه حاضر است.

علی‌رغم محدودیت‌های ذکر شده، با عنایت به نتایج تحقیق، پیشنهاد می‌شود که پژوهش‌هایی در مورد ارتباط اعتیاد اینترنتی با متغیرهای دیگر، از جمله اختلالات شخصیت، وضعیت اجتماعی و اقتصادی، خودپنداره و احساس تنهایی صورت گیرد. با توجه به نتایج این مطالعه، جای آن دارد به پدیده اعتیاد اینترنتی به عنوان یک مشکل روانی که اغلب گریبانگیر نسل جوان و آینده‌ساز جامعه است، توجه جدی مبذول گردد و به افراد مضطرب و همچنین،

- اجتماعی، دو فصلنامه انجمن روان‌شناسی ایران، دوره دوم، ش ۳، ۳۲-۴۰.
- ویزشفز، ف. (۱۳۸۴). بررسی میزان اعتیاد به اینترنت در استفاده‌کنندگان از کافی‌نت‌های شهرستان لار، فصلنامه اصول بهداشت روانی، سال هفتم، شماره ۲۵ و ۲۶، ۲۷-۳۳.
- Akini A, İskender M. (2011). Internet addiction and depression, anxiety and stress. *International Online Journal of Educational Sciences*, 3 (1), 138-148.
- Amiel, T., & Sargent, S.L. (2004). Individual differences in internet usage motives. *Computer in Human Behavior*, 20, 711-726.
- Barak, A. & King, S. (2000). *Two faces of the internet: Introduction to the special issue on the internet and sexuality*. www.apa.org/Journals/amp/5391017.html
- Bernner, V. (1997). Psychology of computer use: Parameters of internet use, abuse and addiction: The first 90 days of internet usage survey. *Psychological Reports*, 80, 879-882.
- Caplan, S.E. (2002). Problematic internet use and psychosocial well-being: development of a theory-based cognitive behavioral measurement instrument. *Journal of Computer in Human Behavior*, 18, 553-575.
- Carmona A. (2012). Internet addiction linked to changes in brain. *Journal of Plos- One*. www.plosone.com/doi/full/10.1371/journal.pone.0040000
- David, S. (2008). *Addiction to internet is an illness*. [Online]. Available: www.guadian.co.uk.
- Davis, R. A. (2001). A cognitive behavioral model of pathological internet use. *Journal of Computer in Human Behavior*, 17, 181-195.
- Fu, K. W., Chan, W.S.C, Wong, P.W.C & Yip, P. S. F. (2010) Internet addiction: prevalence, discriminant validity and correlates among adolescents in Hong Kong. *British Journal of Psychiatry*, 196, 486-492. doi: 10.1192/bjp.bp.109.075002.
- انتشارات خدمات فرهنگی رسا. (تاریخ انتشار به زبان اصلی ۱۹۸۹).
- گانتر، ب. (۱۳۸۳). *اثر بازی‌های ویدیویی و رایانه‌ای بر کودکان*، ترجمه سید حسن پورعابدی نایینی، تهران: جوانه رشد.
- گنجی، ح. (۱۳۸۰). *ارزشیابی شخصیت (پرسشنامه‌ها)*، تهران: ساوالان.
- داوود آبادی، م. (۱۳۸۴). *رابطه بین اعتیاد اینترنتی با سلامت روان و ویژگی‌های شخصیتی کاربران شبکه*، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس.
- درگاهی، ح و رضوی، س. م. (۱۳۸۶). اعتیاد به اینترنت و عوامل مؤثر بر آن در ساکنان منطقه ۲ غرب تهران، فصلنامه پایش، سال ششم، شماره سوم، ۲۶۵-۲۷۲.
- روزنهان، د و سلیگمن، م. (۱۳۸۵). *آسیب‌شناسی روانی*، ترجمه یحیی سیده‌محمدی، جلد اول، چاپ ششم، تهران: ساوالان.
- سادوک، ب. ج و سادوک، و.آ. (۱۳۸۶). *خلاصه روانپزشکی، علوم رفتاری و روانپزشکی بالینی کاپلان و سادوک*. (ترجمه حسن رفیعی و خسرو سجانیان)، جلد دوم، ویراست نهم، تهران: ارجمند، (تاریخ انتشار به زبان اصلی، ۲۰۰۳).
- قاسم‌زاده، ل، شهرآرای، م، مرادی، ع.ر. (۱۳۸۶). بررسی نرخ شیوع اعتیاد به اینترنت در دختران و مقایسه دختران معتاد و غیرمعتاد به اینترنت در متغیرهای تنهایی، عزت نفس و مهارت‌های

- Nie, N., & Erbring, L. (2000). Debating the societal effects of the internet: connecting with the world. *Public Perspective*, 11, 3, 42- 43.
- Orzack, M. (1999). *Computer addiction services*. [http://www. Computer addiction.com](http://www.Computeraddiction.com).
- Yang, S. C., & Tung, C. J. (2004). Comparison of internet addicts and non addicts in Taiwanese high school. *Computer in Human Behavior*, 23, 79- 96.
- Yellowlees, P. M., & Marks, S. (2005). Problematic internet use or internet addiction? *Computer in Human Behavior*, 23, 1447-1453.
- Ying Y, Wenbin G. (2011). *Psychological and Behavioural Characteristics of Severe Internet Addicts*. Hangzhou, China. pal.ist.psu.edu/cscw2011cpp/Ying_Ye_0107.pdf.
- Yoo, K.S., Cho, S.C., ha, J., Yane, S.K., Kim, S.J. Cheng, A., sung, Y.H., Lyoo, I.K. (2004). Attention deficit hyperactivity symptom and Internet addiction. *Psychiatry and Clinical Neuroscience*, 58, 487- 494.
- Young, K. S. (1997). Internet addiction: the emergence of a new clinical disorder. [online]. Available at paper presented at the 104 the *Annual Meeting of American Psychological Association*. Toronto, Canada.
- Young, K. S. (1999). *Internet addiction: symptoms, evaluation and treatment*. Available on: www.google.com.
- Young, K. S. (2007). Treatment outcomes with internet addicts. *Cyber Psychology and Behavior*, 10, 5, 671- 679.
- Whang, L. S., Lee, S., & Chang, G. (2003). Internet over user's psychological profiles: A behavior sampling analysis on internet addiction. *Cyber Psychology and Behavior*, 6, 2, 143- 150.
- Zhou L F, Du Y, Qin L, Zhao Z. (2012). Abnormal white matter integrity in adolescents with internet addiction disorder: A Tract-Based Spatial Statistics Study. *Psychology and Psychiatry*. <http://medicalxpress.com/news/2012-01-internet-addiction-disorder-characterized-abnormal.html#jCp>
- Ferris, R. J. (2003). *Internet addiction disorder: causes, symptoms and consequences*. <http://www.Chem.vt.edu/chem-dept/dessy/honors/papers.ferris.html>
- Grriffiths, M. D., & Doncaster, I. (1995). The effect of Type a personality on physiological arousal while playing computer games. *Addictive Behaviors*, 20, 543-548.
- Hamburger, Y. A., & Artzi, B. E. (2000). The relationship between extraversion and neuroticism and different uses of the internet. *Computers in Human Behavior*, 16, 441- 449.
- Jalalinejad R, Ghasempoor A, Ajdari Z & Sadeghigooghari N. (2012). The relationship between internet addiction and anxiety in the universities students. *Interdisciplinary Journal of Contemporary Research in Business*. 4, 1.
- Kennedy, T., Wellman, B., & Klement, K. (2003). Gendering the digital divide. *IT and Society*, 1(5), 72- 96.
- Kim, K., Ryu, E., Chon, M. (2005). Internet addiction in Korean adolescents and its relation to depression and suicidal ideation: A questionnaire Survey. *International Journal of Nursing Studies*, (34), 2, 185-192.
- King, S. A. (1996). *Is the internet addictive, or are addicts using the internet?* Available on web: <http://concentric.net/~Astorm/iad.html>.
- Korkmaz O, Sahin C, & Ahi Evran E U (2011). The relationship between interaction and audience anxiety levels and internet addiction of adults. *Journal of Contemporary Educational Technology*. 2(3), 200-212.
- Ko C H, Yen J U, Chen C C, Chen S H, Wu K & Yen C F. (2006). Tridimensional personality of adolescents with internet addiction and substance use experience. *The Canadian Journal of Psychiatry—Original Research*. 51, 14.
- Lacovelli, A., & Valenti, S. (2008). Internet addiction's effect on like ability and rapport. *Computer in Human Behavior*. 25, 439-443.